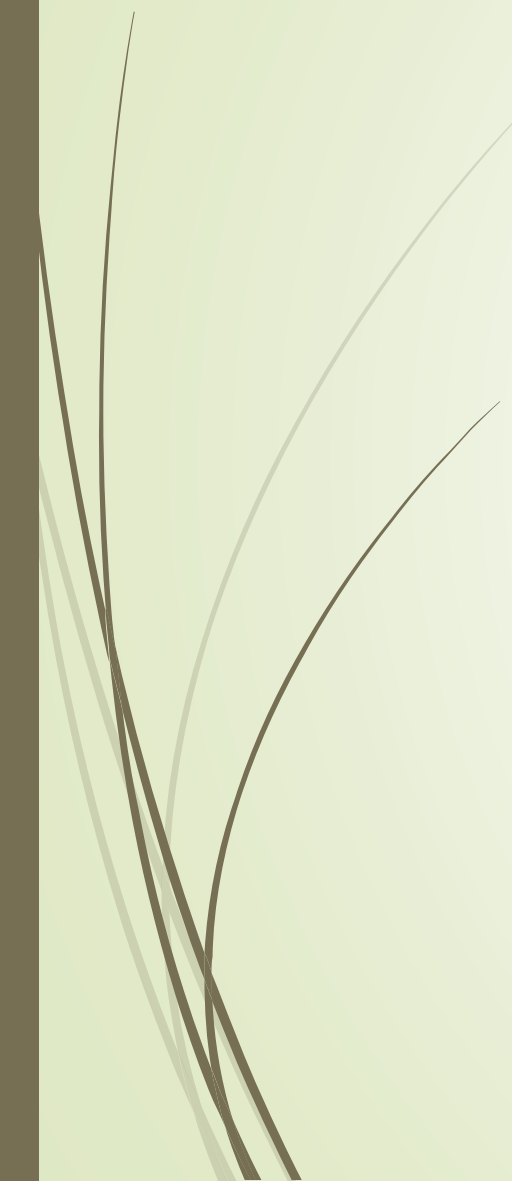

РАЗВОЈОТ НА ПРОМЕНИТЕ ВО СЕСТРИНСТВОТО

Панова Гордана, Панова Б.Шуманов
Ѓ.Величкова Н.Николовска Л.
Универзитет „Гоце Делчев“
-Факултет за медицински науки-
Штип

■ Историски развој на сестринството и сестринската професија

- Сестринската професија има долга историја, бидејќи негата на болен е стара колку и човештвото. Грижата за здравјето е својствено на луѓето бидејќи од здравјето зависел опстанокот на секоја социјална група.
 - Развојот на сестринството се гледа низ призмата на општиот развој на медицината.
-

➤ Во **првобитната заедница**

➤ Низ историските записи се сретнуваат многу пишани документи кои зборуваат за развојот на медицината кај старите цивилизации.

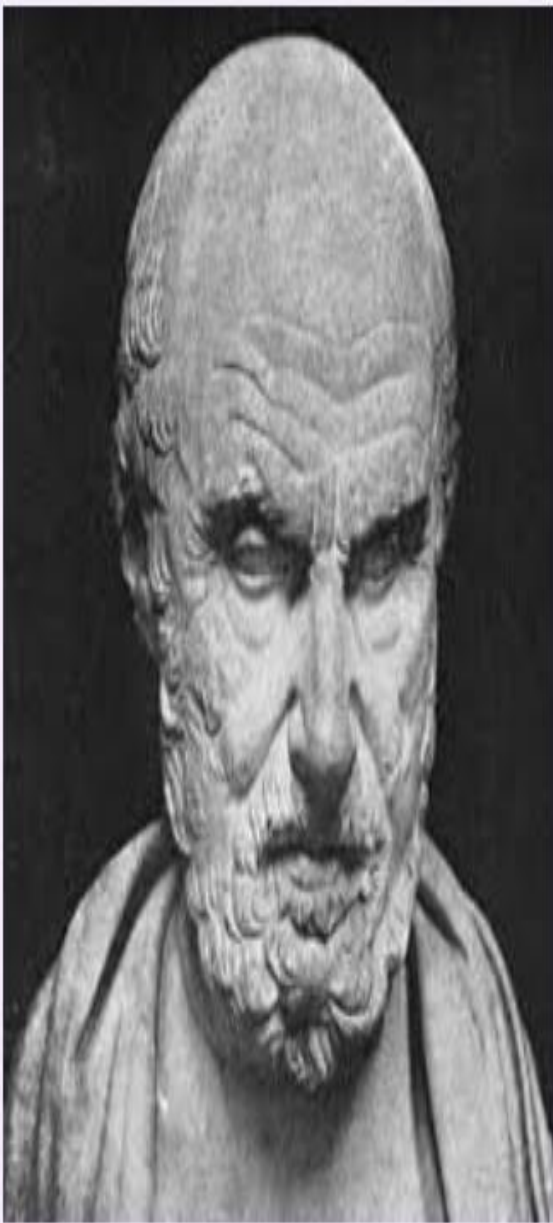
➤ Жената се грижела за семејството барајќи храна како и помош при болест и невоља, со појава на многу заболувања и повреди во борбата за опстанок,

➤ жената била задолжена да се грижи за болните и повредените.

➔ **Египетската цивилизација** – се карактеризира со конзервативно-оперативно лекување, како и постоење на школи за едукација на луѓето кои се занимавале со лекување на болните. Во овој период нема простор за нега зошто оној кој лекувал и ги негувал.

Hipokrates (ok. 460 - ok. 370 p.n.e.)

➤ **Старо-грчката цивилизација** ја карактеризира мистицизмот во медицината, каде секое заболување се сметало за резултат на виши сили, а болните ги лекувале едуцирани свештеници во храмовите или институции врзани со храмовите наречени Ескулапии.

➤ Хипократ (таткото на медицината) го собира целокупното знаење и емпириското искуство па го напишал кодексот на здравствените работници, моралните норми и начинот на лекување и негување на болните. Неговиот дом во родното место постанал центар за едукација на тогашните лекари.

➤ **Римската цивилизација** – посебно внимание на хигиената. По градовите се граделе водоводи и канализација . Болните се под посебно внимание и нега. Се оснивале институции кои се нарекувале **валетудинарии**, каде на жените им е дозволувано да негуваат и надвор од своето семејство. Во валетудинариите биле сместувани робовите и сиромашните, додека ранетите и болните војници ги лекувале во посебни установи наречени **лазарети**.

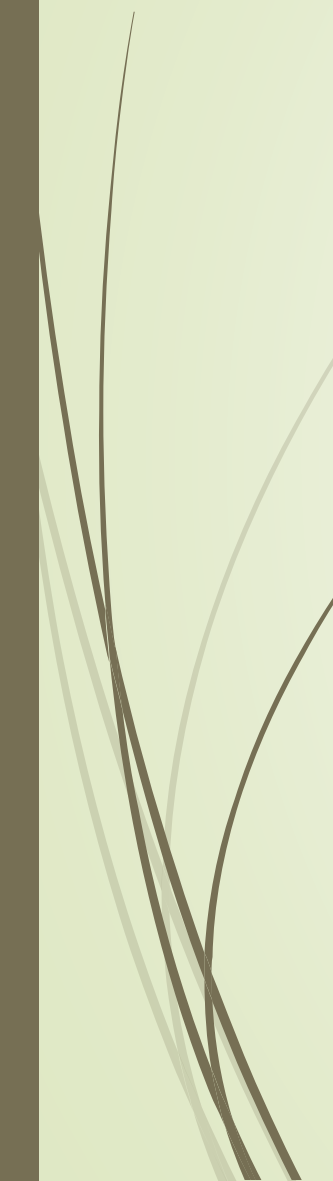

- Во IV век во Рим неколку угледни жени ја организираат негата на болните и сиромашните. Тие жени се нарекувале **матронами**. Најпознати меѓу нив биле **Fabiola** – покрстена патрицијка која ја оснива болницата во Рим, потоа
- **Marcela, Helena и Paula.**

- Може да се каже дека на развојот на здравствената нега влијаеле воглавно три системи:
- **Првиот-традиционален систем** - е кога луѓето се грижеле сами за себе или за нив се грижел некој член од семејството, соседи или традиционални лекари и бабици. Тоа е во периодот и **појавата на христијанството**.
- **Вториот** систем се појавува со христијанството кое проповедало да се негува и ствара љубовта спрема блиските, па затоа повеќе жени тргнале да се занимаваат со нега, тргнувајќи од сожалување на болните, старите и изнемоштените лица, деца без родители и друго.
- Во склоп на црквите се отварале разни институции: **ѓакони**, **ксенодохии** – уточиште за сиромашни, **назохомлии** – за душевно болните лица, каде им овозможиле уточиште и душевен мир (утеха).

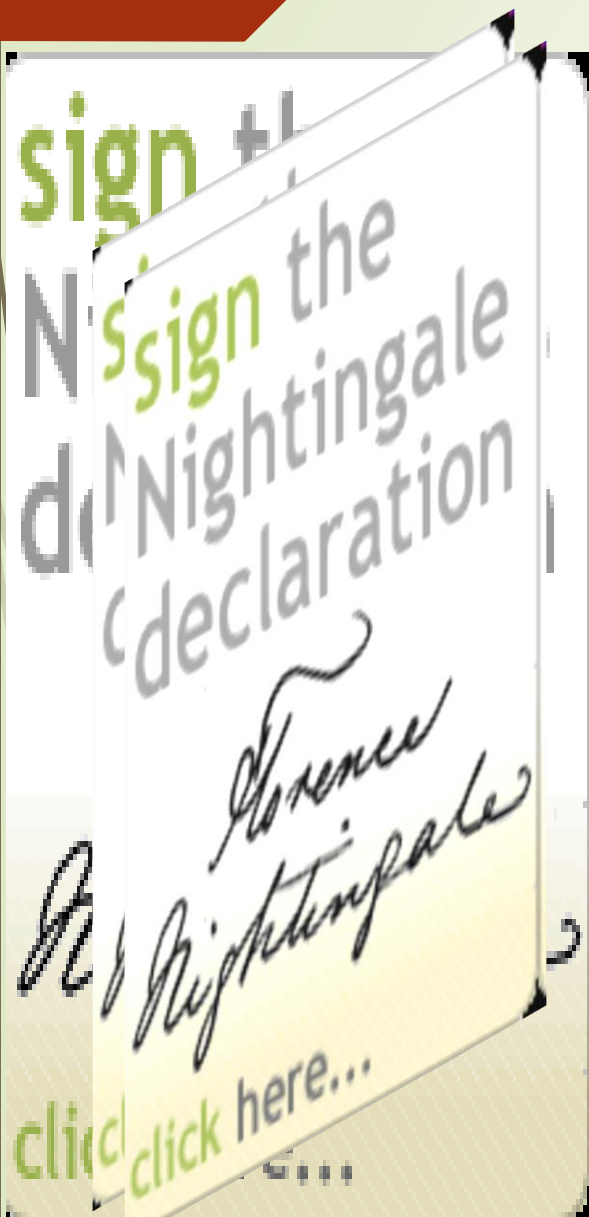

- Во **средниот век** се основани посебни институции **хоспиции** – во склоп на црквите и манастирите и во нив работеле калуѓери и калуѓерки.
- Во овие болници бил подобар хигиенскиот стандард, исхраната, лекувањето со лековити растенија.
- Болниците ги граделе со углед на црквите со фрески на ѕидовите.
- Стандардот на сместувањето на болните бил многу низок, во кревет имало по 5-6 болни иако биле предвидени за двајца.
- Сестрите калуѓерки не можеле да негуваат родилки и машки деца.
- За трудот не биле наградувани.
- Во болниците се работело со доброволен карактер.

-
-
- Во XVI век опаднал угледот на црквите, почнале да се затвараат црквите и манастирите, а со нив и болниците кои таму функционираше.
 - Во почетокот на XVI век започнуваат реформите на болниците.
 - Се укинуваат религиозните редови, а се вклучува цивилното население во решавање на негата на болните.
 - Жените кои се занимавале со негата на болните немале никаква стручна едукација, а биле и неписмени.
 - Негата била на најниско ниво.
 - Од XVII-XIX век во Лозана се основа првиот завод за едукација „LA SOURCE“.

-
- Agnesa De Gasparin која бара сестрата да биде слободна, наградена за својата работа, школувана и неврзана за некој завет.
 - Agnesa многу пишувала за сестрите, за сестринството.
 - Идејата ја проширува во Германија.
 - Во 19 век медицината бележи голем прогрес.
 - Започнува борбата за специјални реформи, подобрување на условите за работа на персоналот во болниците.
 - Голем број на жени ја продолжиле борбата за правата и заслугите на жените за моралната и интелектуалната работа.

➔ Една од тие жени била и **Florence Nightingale** (1820-1910) која во втората половина на 19 век ја започнува борбата за реформи во сестринската професија. Таа е една од првите социјални и здравствени реформисти и хуманисти во 19 век. Florence Nightingale била противник на сектарењето и ограничувањето од страна на монахињите.

Според неа сестринството е една достојна, полезна и одговорна професија за жени, професија која бара интелигенција, физичка и морална издржливост, како и теоретска и практична наобразба.

Новите принципи на болничките установи и неа на болниот ги поставила Florence Nightingale, како и темелите на сестринската служба и сестринскиот повик.

Таа смета дека сестрите треба да се едуцираат во посебни училишта како самостојни институции одвоени од болниците, изградени во нивна близина за да можат да ја изведуваат практичната настава

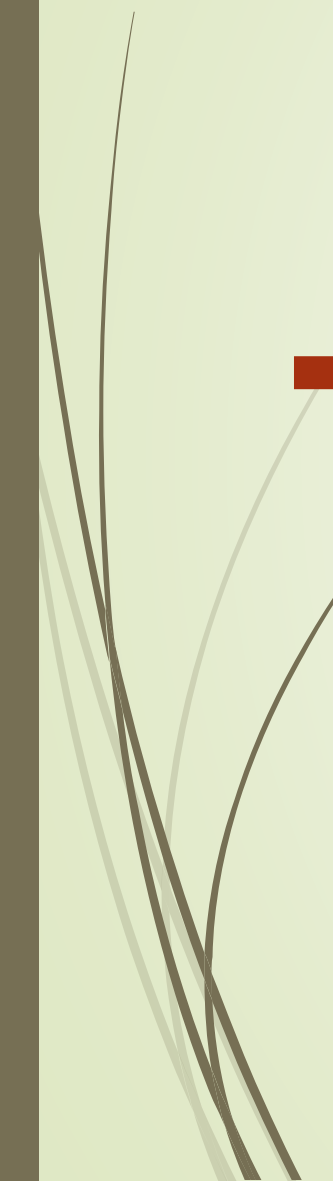
-
-
- Се отвора и првото училиште за сестри во Лондон во 1860 година во склоп на болницата Св. Томас која и денес постои. Целокупниот свој живот го посветила на сестринството, и за сето време пишувала, негувала и иницирала отварање на школи насекаде низ светот.
 - Во Р. Македонија отворено е првото училиште за сестри бабици во 1932 година, а дотогаш се школувале во Загреб и Белград.

➤ Промени во сестринството

- Сестринската професија во Европа навлегува во процесот на промени, како во образованието, така и во праксата.
- Унапредувањето на здравјето, превенцијата од болести и негата на болните и болните пред умирање се древни човекови потреби
- На европската конференција на Светската здравствена организација за сестринството во 1988 година, сестрите од европскиот регион го имаат избрано слоганот „Здравје за сите“

- Сестрата примарно мора да поседува висока хуманост и спретност за да биде вешт практичар со способност за индивидуална и тимска работа.
- Развојот на сестринството мора да се гледа низ призмата на општиот развој на медицината.
- Модерните достигнувања во медицината стануваат достапни за се поголем круг на луѓе.

- Друг значаен тренд е напредокот на медицината како наука, како и современата технолошка револуција.
- Непосредно е дека достигнувањата во науката и техниката ја зголемија ефикасноста на медицината.
- Развојот на новите медицински апарати вклучува и се поголем број на разновиден медицински кадар кој работи и управува со таа апаратура.

-
-
- Како последица на се подеталната поделба на работата на лекарите (специјализација и субспецијализација) се јавува создавањето на интердисциплинарни медицински сестри во состав на истоимените тимови за лекување и нега при заболувањата од конкретната област.
 - Сите наведени фактори резултираат со одредена самостојност на вишиот и високиот медицински кадар во процесот на здравствената нега, кое посебно се забележува во последната декада при што, денес сите обликувани специјализирани подрачја во медицината и здравствената заштита, имаат потреба од посебно едуциран и оспособен медицински кадар.

- Во Загреб, од 15-17 октомври 2009 година се одржа работилница на тема - „Образование на медицинските сестри – меѓусебно препознавање на дипломите
- Посебен акцент се стави на регионалниот развој на сестринската професија во Босна и Херцеговина, Србија, Македонија, Црна Гора, Република Српска и земјата домаќин Хрватска. “ -Бриџинг курсеви со кои се премостиле разликите во образованието на сестрите кои имале поинакво образование пред овие реформи.

-
-
- ЕУ Директивата 2005/36 се однесува на препознавање на професионалните квалификации на седум професии меѓу кои и на медицинските сестри и акушерките во границите на Европската Унија.
 - Оваа директива не е исто што и Болоњскиот кредит систем.

- Според Директивата на ЕУ за да се пристапи за обука на медицинска сестра од општа насока, потребно е претходно основно образование во траење од 10 години потврдено со диплома. Образованието за сестри трае најмалку 3 години со 4600 часа теоретска и клиничка обука и тоа 1/3 теоретска обука и најмалку 1/2 практична обука од минималното време на траење на образованието.
- Во Р. Македонија постојат Три Медицински факултета со студии за Високо дипломирани стручни медицински сестри и една висока медицинска школа.

Студиската програма е со времетраење од 3 години, односно 6 семестри и студентите остваруваат 180 ЕКТС кредити.

Студиите завршуваат со полагање на сите испити и со изработка и јавна одбрана на дипломска работа.

- На Факултетот за Медицински науки се реализираат и Втор циклус на студии или специјалистички студии со времетраење од една година или 60 ЕКТС. Студентите со успешно одбранет специјалистички труд се здобиваат со диплома

Дипломирана медицинска сестра – специјализирана во областа на.....

- Специјализација за интензивна нега
- Специјализација за гинекологија и акушерство
- Специјализација за инструментарка
- Специјализација за анестетичарка
- Специјализација за семејна и патронажна сестра
- Специјализација за ментално здравје
- Специјализација за превенција на инфективни и неинфективни заболувања
- Специјализација за трансфузионист
- Специјализација за хемиско-биохемиска лабораторија
- Специјализација за микробиолошка лабораторија
- Специјализација за санитарно-хемиска лабораторија
- Специјализација за рефлексотерапија и акупресура
- Специјализација за кинезитерапија
- Специјализација за рехабилитација на деца и корекција на телесни деформитети
-

- Во САД, и многу други европски земји постојат и магистерски и докторски студии за сестри.
- Се надевам дека и кај нас во догледно време ќе се започне со такви студии.
- Со промените во изучувањето на овие студии за сестри се гледа и нејзината големина како дел од лекуванњето односно здравствената нега на пациентите.
- Медицината се занимава со човекот од аспект на болеста, **а здравствената нега се занимава со човекот од аспект на основните човечки потреби.**

Медицинската сестра има одговорна професија и се залага за постојана професионална надградба и континуирана медицинска едукација.

ВИ БЛАГОДАРАМ ЗА ВНИМАНИЕТО

➔ ВИ БЛАГОДАРАМ ЗА ВНИМАНИЕТО

➡ **ВИ БЛАГОДАРАМ ЗА ВНИМАНИЕТО**

ВИ БЛАГОДАРАМ ЗА ВНИМАНИЕТО

Ние медицинските сестри и загрижените граѓани на глобалната заедница со оваа декларација се посветуваме кон тоа да се постигне здрав свет до 2020 година. Ние ја објавуваме нашата спремност да се обединиме во програмските активности, да делиме информации и решенија за решавање на проблемите и подобрување на условите-локално, национално и глобално-за да постигнеме здравје за целото човештво.

Решени сме да ги усвоиме личните практики и да ги имплементираме јавните политики во нашите заедници и нации и со тоа да јанаправиме оваа цел до 2020 год. достижна и неизбежна, почнувајќи денеска во нашите животи, во животот на нашите најлиски, во животот на нашиот народ и во целиот свет.